

Warszawa, dnia 30 czerwca 2014 r.

Poz. 868

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPORTU I TURYSTYKI¹⁾**

z dnia 26 czerwca 2014 r.

w sprawie nabywania uprawnień przewodnika górskiego

Na podstawie art. 34 ust. 1 pkt 1–5 i 8 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (Dz. U. z 2014 r. poz. 196) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) właściwość terytorialną marszałków województwa powołujących komisje egzaminacyjne dla przewodników górskich, zwanych dalej „komisjami egzaminacyjnymi”;
- 2) skład komisji egzaminacyjnych, kwalifikacje, sposób powoływania i odwoływania członków komisji egzaminacyjnych, procedurę egzaminowania kandydatów na przewodników górskich oraz wzór świadectwa wydawanego przez komisje egzaminacyjne;
- 3) konieczne elementy wniosku o nadanie uprawnień przewodnika górskiego oraz dokumenty załączane do wniosku;
- 4) programy szkolenia kandydatów na przewodników górskich, w tym program podstawowego szkolenia specjalistycznego, oraz programy uzupełniającego szkolenia dla przewodników górskich poszczególnych klas;
- 5) warunki uzyskiwania poszczególnych klas przewodników górskich, obszary uprawnień przewodników górskich i stopień trudności tras oraz wycieczek prowadzonych przez przewodników górskich posiadających uprawnienia określonej klasy;
- 6) wzory dokumentów potwierdzających posiadanie uprawnień przewodnika górskiego, a także sposób noszenia identyfikatorów podczas wykonywania zadań przewodnika górskiego.

§ 2. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) warunkach zimowych – należy przez to rozumieć występowanie przez większą część wycieczki lokalnych zalodzeń, głębokiego lub świeżego śniegu, a w przypadku obszaru Tatr – warunki, w których występuje pokrywa śnieżna (ciągła lub płaty) i istnieje możliwość wystąpienia zagrożenia lawinowego, zaś bezpieczne poruszanie się w terenie górskim wymaga użycia odpowiedniego sprzętu;

---

¹⁾ Minister Sportu i Turystyki kieruje działem administracji rządowej – turystyka, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 listopada 2011 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Sportu i Turystyki (Dz. U. Nr 248, poz. 1489 oraz z 2013 r. poz. 606).

- 2) warunkach letnich – należy przez to rozumieć stan, w którym nie występują warunki zimowe;
- 3) stowarzyszeniu zrzeszającym przewodników górskich – należy przez to rozumieć stowarzyszenie w rozumieniu ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855, z późn. zm.²⁾), którego celem jest zrzeszanie przewodników górskich i działalność na ich rzecz.

Rozdział 2

Obszary i klasy uprawnień

§ 3. 1. Określa się następujące obszary uprawnień przewodników górskich:

- 1) beskidzkich – obszar określony w § 5 ust. 1;
- 2) tatrzańskich – obszar określony w § 5 ust. 2;
- 3) sudeckich – obszar określony w § 5 ust. 3.

2. Nabycie uprawnień przewodnika górskiego na dany obszar uprawnień oznacza nabycie uprawnień klasy III.

§ 4. 1. Warunkiem uzyskania uprawnień przewodnika górskiego klasy III na danym obszarze uprawnień jest wykazanie się wiadomościami i umiejętnościami w zakresie określonym programem szkolenia, niezbędnymi do prowadzenia wycieczek na tym obszarze uprawnień.

2. Przewodnik górski klasy III może ubiegać się o uzyskanie uprawnień przewodnika górskiego klasy II na danym obszarze uprawnień po spełnieniu łącznie następujących warunków:

- 1) posiadanie co najmniej dwuletniego stażu przewodnika górskiego klasy III na odpowiednim obszarze uprawnień;
- 2) prowadzenie na danym obszarze uprawnień w klasie III wycieczek co najmniej przez 30 dni, a w przypadku przewodnika górskiego tatrzańskiego – co najmniej przez 90 dni;
- 3) wykazanie się wiadomościami i umiejętnościami z zakresu przedmiotów określonych w programie szkolenia uzupełniającego dla przewodników górskich ubiegających się o uzyskanie uprawnień przewodnika górskiego klasy II na danym obszarze uprawnień;
- 4) złożenie oświadczenia o wykazie odbytych przejść przez obszary górskie w okresie, w którym posiadał on uprawnienia przewodnika górskiego klasy III, obejmującym także przejścia w warunkach zimowych, a w przypadku przewodników tatrzańskich obejmującym dodatkowo przejścia skalne wielowyciągowe, przejścia lodowe i skalno-lodowe; wymagane parametry odbytych przejść przez obszary górskie określi minister właściwy do spraw turystyki w konsultacji ze stowarzyszeniami zrzeszającymi przewodników górskich; parametry te będą opublikowane w Biuletynie Informacji Publicznej urzędu ministra właściwego do spraw turystyki.

3. Przewodnik górski klasy II może ubiegać się o uzyskanie uprawnień przewodnika górskiego klasy I na danym obszarze uprawnień po spełnieniu łącznie następujących warunków:

- 1) posiadanie co najmniej trzyletniego stażu przewodnika górskiego klasy II na odpowiednim obszarze uprawnień;
- 2) prowadzenie na danym obszarze uprawnień w klasie II wycieczek w warunkach letnich i zimowych co najmniej przez 50 dni, a w przypadku przewodnika górskiego tatrzańskiego – co najmniej przez 90 dni;
- 3) wykazanie się wiadomościami i umiejętnościami z zakresu przedmiotów określonych w programie szkolenia uzupełniającego dla przewodników górskich ubiegających się o uzyskanie uprawnień przewodnika górskiego klasy I na danym obszarze uprawnień;
- 4) złożenie oświadczenia o wykazie odbytych przejść przez obszary górskie w okresie, w którym posiadał on uprawnienia przewodnika górskiego klasy II, obejmującym także przejścia w warunkach zimowych, a w przypadku przewodników tatrzańskich obejmującym dodatkowo przejścia skalne wielowyciągowe, przejścia lodowe i skalno-lodowe; wymagane parametry odbytych przejść przez obszary górskie określi minister właściwy do spraw turystyki w konsultacji ze stowarzyszeniami zrzeszającymi przewodników górskich; parametry te będą opublikowane w Biuletynie Informacji Publicznej urzędu ministra właściwego do spraw turystyki.

²⁾ Zmiany tekstu wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 874, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, z 2007 r. Nr 112, poz. 766 oraz z 2011 r. Nr 112, poz. 654.

§ 5. 1. Obszar uprawnień przewodnika górskiego beskidzkiego jest ograniczony:

- 1) od północy drogami: Cieszyn – Bielsko Biała (droga S1) – Andrychów – Wadowice – Kalwaria Zebrzydowska – Głogoczów (droga nr 69 oraz droga nr 52) – Myślenice (droga nr 7) – Gdów (droga nr 967) – Tymowa (droga nr 966) – Nowy Sącz (droga nr 75) – Gorlice (droga nr 28) – Dukla (droga nr 993) – Miejsce Piastowe (droga nr 19) – Sanok – Mrzyglód – Tyrawa Wołoska – Kuźmina (droga nr 28) – Wojtkowa (droga nr 890) – Grąziowa – Trójca – Posada Rybotycka – Rybotycze – Huwniki do granicy Rzeczypospolitej Polskiej (drogi lokalne);
- 2) od wschodu i zachodu: granicą Rzeczypospolitej Polskiej;
- 3) od południa: granicą Rzeczypospolitej Polskiej oraz granicą Tatrzańskiego Parku Narodowego.

2. Obszar uprawnień przewodnika górskiego tatrzańskiego jest ograniczony:

- 1) od północy: doliną rzeki Orawy – linią łączącą Przełęcz Spytkowicką, Chabówkę i Przełęcz Sieniawską – doliną rzeki Lepietnicy do jej ujścia do Czarnego Dunajca i dalej do Dunajca – doliną rzeki Dunajec – przełęczą Krośnicką – rzeką Krośnicą do jej ujścia do Dunajca – rzeką Dunajec do ujścia rzeki Grajcarek – rzeką Grajcarek – potokiem Biała Woda – przełęczą Rozdziela;
- 2) od wschodu, południa i zachodu: granicą Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Obszar uprawnień przewodnika górskiego sudeckiego jest ograniczony:

- 1) od wschodu, północy, zachodu od granicy Rzeczypospolitej Polskiej drogami: Paczków – Ząbkowice Śląskie (droga nr 382) – Niemcza – Jordanów (droga nr 8) – Sobótka – Tworzyjanów (droga lokalna) – Świdnica – Świebodzice (droga nr 35) – Dobromierz (droga nr 34) – Bolków (droga nr 5) – Jawor (droga nr 3) – Świerzawa (droga nr 365) – Sokołowice – Proboszczów – Bełczyna – Bystrzyca – Wleń – Lubomierz – Gryfów Śląski – Złotniki Lubańskie – Leśna – Miłoszów – granica Rzeczypospolitej Polskiej (drogi lokalne) oraz drogami: granica Rzeczypospolitej Polskiej – Głuchołazy – Prudnik (droga nr 40) – Trzebina do granicy Rzeczypospolitej Polskiej (droga nr 41);
- 2) od południa i południowego zachodu: granicą Rzeczypospolitej Polskiej.

4. Obszary uprawnień, o których mowa w ust. 1–3, nie obejmują dróg publicznych w rozumieniu ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 260, z późn. zm.³⁾) oraz terenów zwartej zabudowy miast i wsi.

§ 6. 1. Ustala się następujące stopnie trudności tras i wycieczek prowadzonych przez przewodników górskich tatrzańskich odpowiedniej klasy:

- 1) przewodnik górski tatrzański klasy III jest uprawniony do prowadzenia wycieczek w warunkach letnich po wszystkich szlakach turystycznych i drogach tam, gdzie nie jest to ograniczone przepisami zarządzeń dyrektorów parków narodowych, wydawanych na podstawie art. 8e ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627, 628 i 842), a w warunkach zimowych – szlakami określonymi w programie podstawowego szkolenia specjalistycznego dla kandydatów na przewodników górskich tatrzańskich klasy III;
- 2) przewodnik górski tatrzański klasy II jest uprawniony do prowadzenia wycieczek w warunkach i po trasach określonych w pkt 1 oraz do prowadzenia wycieczek po drogach taternickich do III stopnia trudności w warunkach letnich, a w warunkach zimowych – po drogach taternickich do II stopnia trudności oraz po wszystkich szlakach turystycznych i drogach tam, gdzie nie jest to ograniczone przepisami, o których mowa w pkt 1;
- 3) przewodnik górski tatrzański klasy I jest uprawniony do prowadzenia wycieczek w warunkach i po trasach określonych w pkt 1 i 2 oraz do prowadzenia wycieczek po drogach taternickich powyżej III stopnia trudności w warunkach letnich i powyżej II stopnia trudności w warunkach zimowych tam, gdzie nie jest to ograniczone przepisami, o których mowa w pkt 1.

2. Ustala się następujące stopnie trudności tras i wycieczek prowadzonych przez przewodników górskich beskidzkich lub sudeckich odpowiedniej klasy:

- 1) przewodnik górski beskidzki lub sudecki klasy III jest uprawniony do prowadzenia wycieczek w warunkach letnich i zimowych po wszystkich szlakach turystycznych i drogach tam, gdzie nie jest to ograniczone przepisami, o których mowa w ust. 1 pkt 1;

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2013 r. poz. 843, 1446 i 1543 oraz z 2014 r. poz. 659.

- 2) przewodnik górski beskidzki lub sudecki klasy II jest uprawniony do prowadzenia wycieczek w warunkach i po trasach określonych w pkt 1 oraz do prowadzenia wycieczek w warunkach letnich poza szlakami turystycznymi i drogami tam, gdzie nie jest to ograniczone przepisami, o których mowa w ust. 1 pkt 1;
- 3) przewodnik górski beskidzki lub sudecki klasy I jest uprawniony do prowadzenia wycieczek w warunkach i po trasach określonych w pkt 1 i 2 oraz do prowadzenia wycieczek w warunkach zimowych poza szlakami turystycznymi i drogami tam, gdzie nie jest to ograniczone przepisami, o których mowa w ust. 1 pkt 1.

§ 7. 1. Potwierdzeniem posiadania uprawnień przewodnika górskiego jest legitymacja przewodnika górskiego i identyfikator przewodnika górskiego.

2. Wzór legitymacji przewodnika górskiego określa załącznik nr 1 do rozporządzenia.

3. Wzór identyfikatora przewodnika górskiego określa załącznik nr 2 do rozporządzenia.

4. Identyfikatory przewodnika górskiego są ważne przez 5 lat od daty ich wydania.

5. Identyfikator powinien być noszony w sposób umożliwiający okazanie go na żądanie osób upoważnionych do kontroli, o których mowa w art. 29 ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych, zwanej dalej „ustawą”, a także podmiotów upoważnionych do kontroli na podstawie odrębnych przepisów.

6. Na wniosek osoby przedstawiającej dokumenty potwierdzające znajomość języka obcego, o których mowa w art. 32 ustawy, marszałek województwa poświadcza znajomość języka obcego w legitymacji przewodnika górskiego.

Rozdział 3

Szkolenia dla kandydatów na przewodników górskich

§ 8. 1. Program podstawowego szkolenia specjalistycznego dla kandydatów na przewodników górskich:

- 1) beskidzkich lub sudeckich klasy III określa załącznik nr 3 do rozporządzenia;
- 2) tatrzańskich klasy III określa załącznik nr 4 do rozporządzenia.

2. Ukończenie szkolenia, o którym mowa w ust. 1, jest podstawą dopuszczenia do egzaminu na przewodnika górskiego odpowiednio: beskidzkiego, sudeckiego lub tatrzańskiego klasy III.

3. Szkolenia, o których mowa w ust. 1, powinny obejmować zajęcia praktyczne zarówno w warunkach letnich, jak i zimowych.

4. Zajęcia praktyczne powinny w szczególności obejmować samodzielne prowadzenie wybranych odcinków wycieczek w obrębie obszaru uprawnień przez kandydatów na przewodników górskich, pod kierunkiem instruktora, o którym mowa w art. 24 ust. 3 pkt 1 lit. b ustawy.

§ 9. 1. Program uzupełniającego szkolenia dla przewodników górskich:

- 1) beskidzkich lub sudeckich ubiegających się o uzyskanie uprawnień przewodnika górskiego klasy II albo I określa część I załącznika nr 5 do rozporządzenia;
- 2) tatrzańskich ubiegających się o uzyskanie uprawnień przewodnika górskiego klasy II określa część II załącznika nr 5 do rozporządzenia;
- 3) tatrzańskich ubiegających się o uzyskanie uprawnień przewodnika górskiego klasy I określa część III załącznika nr 5 do rozporządzenia.

2. Warunkiem dopuszczenia do szkolenia uzupełniającego dla przewodników górskich:

- 1) ubiegających się o uzyskanie uprawnień przewodnika górskiego klasy II na dany obszar uprawnień jest posiadanie uprawnień przewodnika górskiego klasy III na ten obszar uprawnień;
- 2) ubiegających się o uzyskanie uprawnień przewodnika górskiego klasy I na dany obszar uprawnień jest posiadanie uprawnień przewodnika górskiego klasy II na ten obszar uprawnień.

3. Szkolenie uzupełniające dla przewodników górskich ubiegających się o uzyskanie uprawnień przewodnika górskiego wyższej klasy może odbywać się w formie:

- 1) szkolenia grupowego lub
- 2) kierowanego samokształcenia odbywanego zgodnie z programem szkolenia pod kierunkiem osoby wskazanej przez organizatora szkolenia na określony obszar uprawnień posiadającej uprawnienia przewodnika górskiego na ten obszar uprawnień oraz co najmniej tę klasę uprawnień, o którą przewodnik górski się ubiega.

4. Szkolenia dla przewodników górskich ubiegających się o wyższą klasę uprawnień mogą odbywać się na całym obszarze posiadanych uprawnień, w tym na drogach wspinaczkowych oraz poza szlakami oznakowanymi.

5. Szkolenia dla przewodników górskich na prowadzenie wycieczek narciarskich mogą odbywać się na całym obszarze posiadanych uprawnień, w tym poza szlakami oznakowanymi.

6. Jeżeli szkolenie dla przewodników górskich obejmowało sprawdzenie w formie egzaminu na prowadzenie wycieczek narciarskich dla przewodników górskich umiejętności prowadzenia wycieczek narciarskich, przewodnicy górscy klasy III, II i I są uprawnieni do prowadzenia wycieczek narciarskich. Marszałek województwa potwierdza uprawnienia do prowadzenia wycieczek narciarskich wpisem w legitymacji przewodnika górskiego.

7. Egzamin na prowadzenie wycieczek narciarskich dla przewodników górskich jest przeprowadzany przez organizatora szkolenia dla przewodników górskich w formie praktycznej, trwa 1 dzień i obejmuje sprawdzenie umiejętności z zakresu jazdy terenowej na nartach, technik narciarskich i profilaktyki lawinowej. Po zdaniu tego egzaminu organizator szkolenia wydaje zaświadczenie o jego zdaniu. Marszałek województwa potwierdza uprawnienia do prowadzenia wycieczek narciarskich wpisem w legitymacji przewodnika górskiego.

8. Organizator szkolenia po zaliczeniu szkolenia przez uczestnika wydaje mu zaświadczenie o ukończeniu szkolenia.

9. Zaświadczenie powinno zawierać następujące informacje:

- 1) imię, nazwisko, datę i miejsce urodzenia osoby, która ukończyła szkolenie;
- 2) nazwę organizatora szkoleń i numer zaświadczenia o wpisie do rejestru organizatorów szkoleń dla kandydatów na przewodników górskich, o którym mowa w art. 24 ust. 1 ustawy;
- 3) obszar uprawnień, na które przeprowadzono szkolenie;
- 4) termin szkolenia;
- 5) datę i miejsce wystawienia zaświadczenia;
- 6) podpis kierownika kursu lub osoby wskazanej przez organizatora szkolenia jako kierującej samokształceniem oraz pieczęć organizatora szkoleń.

§ 10. Na podstawie programów, o których mowa w § 8 i § 9, organizator szkolenia opracowuje szczegółowy harmonogram szkolenia zgodnie z następującymi zasadami:

- 1) harmonogram uwzględnia zajęcia teoretyczne w formie wykładów i ćwiczeń oraz zajęcia praktyczne w formie wycieczek szkoleniowych;
- 2) harmonogram określa daty i miejsca przeprowadzenia poszczególnych zajęć, a także wskazuje, które wykłady zostaną przeprowadzone podczas zajęć stacjonarnych, a które – podczas wycieczek szkoleniowych;
- 3) wymiar zajęć teoretycznych określa się w godzinach zegarowych, natomiast wymiar zajęć praktycznych – w dniach szkolenia.

Rozdział 4

Postępowanie egzaminacyjne

§ 11. 1. Komisje egzaminacyjne dla kandydatów na przewodników górskich powołują dla przewodników górskich:

- 1) beskidzkich – Marszałek Województwa Małopolskiego lub Marszałek Województwa Podkarpackiego, lub Marszałek Województwa Śląskiego;
- 2) sudeckich – Marszałek Województwa Dolnośląskiego;
- 3) tatrzańskich – Marszałek Województwa Małopolskiego.

2. Komisję egzaminacyjną dla przewodników górskich powołuje się w składzie:

- 1) przewodniczący;
- 2) zastępca przewodniczącego;
- 3) pozostali członkowie w liczbie co najmniej 4 osób.

3. Kandydatem na członka komisji egzaminacyjnej może być osoba spełniająca następujące kryteria:

- 1) posiadająca wykształcenie wyższe w zakresie związanym z problematyką egzaminu na przewodnika górskiego, zwanego dalej „egzaminem”, lub
- 2) posiadająca odpowiednie uprawnienia przewodnika górskiego oraz wykazująca się pięcioletnią czynną działalnością jako przewodnik górski na odpowiednim obszarze uprawnień.

4. Kryteria, o których mowa w ust. 3, nie dotyczą przedstawiciela wojewódzkiego konserwatora zabytków, o którym mowa w art. 25 ust. 4 ustawy.

5. W pracach komisji egzaminacyjnej uczestniczy sekretarz tej komisji, który jest pracownikiem urzędu marszałkowskiego, odpowiedzialny za sporządzenie dokumentacji z przebiegu egzaminu. Sekretarz komisji nie jest członkiem tej komisji.

6. Informację o naborze do komisji egzaminacyjnych publikuje się w Biuletynie Informacji Publicznej urzędu marszałkowskiego w terminie 30 dni przed dniem powołania komisji przez marszałka województwa.

§ 12. 1. Marszałek województwa może odwołać członka komisji egzaminacyjnej w przypadku:

- 1) złożenia wniosku o odwołanie przez tego członka;
- 2) uchylania się przez tego członka od wykonywania obowiązków lub rażąco niedbałego ich wykonywania;
- 3) utraty uprawnień przewodnika górskiego przez tego członka;
- 4) uzasadnionego wniosku stowarzyszenia zrzeszającego przewodników górskich, organizacji zrzeszającej organizatorów turystyki lub wojewódzkiego konserwatora zabytków, który wskazał danego członka komisji egzaminacyjnej.

2. W razie odwołania członka komisji egzaminacyjnej z przyczyn określonych w ust. 1, stowarzyszenie lub organizacja wskazuje innego kandydata.

3. W razie odwołania członka komisji egzaminacyjnej będącego przedstawicielem wojewódzkiego konserwatora zabytków z przyczyn określonych w ust. 1 pkt 1, 2 lub 4, wojewódzki konserwator zabytków wskazuje innego kandydata na wniosek marszałka województwa.

§ 13. 1. Komisja egzaminacyjna przeprowadza egzamin lub poszczególne części egzaminu w trzyosobowych składach egzaminatorów, wyznaczanych każdorazowo przez przewodniczącego komisji spośród członków komisji w celu przeprowadzenia konkretnego egzaminu.

2. W pracach komisji egzaminacyjnej uczestniczy także sekretarz tej komisji.

3. Na egzaminatora podczas danego egzaminu nie można wyznaczyć osoby, która uczestniczyła w szkoleniu osób egzaminowanych jako organizator lub kierownik szkolenia.

4. Na potrzeby danego egzaminu przewodniczący komisji wyznacza egzaminatorów, którzy posiadają uprawnienia przewodnika górskiego na odpowiedni obszar uprawnień co najmniej tej klasy, na którą odbywa się egzamin, z zastrzeżeniem ust. 5.

5. Na potrzeby danego egzaminu przewodniczący komisji może wyznaczyć jednego egzaminatora posiadającego wykształcenie wyższe w zakresie związanym z problematyką egzaminu, niespełniającego wymogów określonych w ust. 4.

6. Na wniosek organizatora szkolenia dla kandydatów na przewodników górskich, grupy kandydatów w liczbie co najmniej 10 osób lub co najmniej 3 osób w przypadku, o którym mowa w § 14 ust. 5, złożony do sekretarza komisji egzaminacyjnej, przewodniczący komisji egzaminacyjnej wyznacza termin egzaminu oraz podaje go do wiadomości wnioskodawcom i do publicznej wiadomości w miejscach ogólnie dostępnych w urzędzie marszałkowskim oraz w Biuletynie Informacji Publicznej urzędu marszałkowskiego, nie później niż 30 dni przed planowanym terminem egzaminu.

7. Do zadań komisji egzaminacyjnej należy:

- 1) przygotowywanie pytań testowych do egzaminu pisemnego;
- 2) przygotowywanie zestawów pytań do egzaminu ustnego;
- 3) określanie zadań do realizacji w ramach części praktycznej egzaminu;
- 4) przeprowadzanie egzaminów i wystawianie ocen;
- 5) wydawanie świadectw, o których mowa w § 21 ust. 1.

8. Pytania testowe, zestawy pytań i zadania oraz protokoły przebiegu egzaminów stanowią dokumentację przechowywaną przez marszałka województwa.

§ 14. 1. Do egzaminu dopuszcza się osoby, które:

- 1) najpóźniej w terminie 14 dni przed terminem egzaminu złożyły w urzędzie marszałkowskim zgłoszenie na egzamin;
- 2) w przypadku przewodników górskich klasy III ubiegających się o uzyskanie uprawnień przewodnika górskiego klasy II na danym obszarze uprawnień – spełniły warunki określone w § 4 ust. 2;
- 3) w przypadku przewodników górskich klasy II ubiegających się o uzyskanie uprawnień przewodnika górskiego klasy I na danym obszarze uprawnień – spełniły warunki określone w § 4 ust. 3.

2. Zgłoszenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, zawiera:

- 1) imię i nazwisko;
- 2) adres zamieszkania;
- 3) datę i miejsce urodzenia;
- 4) wskazanie obszaru uprawnień, którego ma dotyczyć egzamin.

3. Do zgłoszenia należy dołączyć dowód wniesienia opłaty egzaminacyjnej oraz odpowiednio:

- 1) zaświadczenie o ukończeniu szkolenia na odpowiedni obszar i klasę uprawnień wystawione przez organizatora szkoleń dla kandydatów na przewodników górskich albo
- 2) w przypadku osób, o których mowa w art. 22a ust. 2 ustawy – kopię legitymacji przewodnika górskiego.

4. Egzamin jest przeprowadzany, jeżeli do egzaminu dopuszczono co najmniej 10 osób, z zastrzeżeniem ust. 5.

5. W przypadku egzaminu dla przewodników górskich na klasę II albo I uprawnień egzamin jest przeprowadzany, jeżeli do egzaminu dopuszczono co najmniej 3 osoby.

§ 15. 1. Egzamin składa się z dwóch części:

- 1) teoretycznej – obejmującej zagadnienia, dla których programy szkolenia przewidują zajęcia teoretyczne;
- 2) praktycznej – obejmującej zagadnienia, dla których programy szkolenia przewidują zajęcia praktyczne.

2. Do egzaminu sprawdzającego, o którym mowa w art. 26 ust. 2 ustawy, dla osób, którym zawieszono uprawnienia przewodnika górskiego, stosuje się odpowiednio przepisy ust. 1, § 13 ust. 1–5, 7 i 8, § 14 ust. 1 i 2 oraz § 16–21. Egzamin sprawdzający przeprowadza się po upływie terminu zawieszenia. Do zgłoszenia na egzamin sprawdzający należy dołączyć dowód wniesienia opłaty egzaminacyjnej.

§ 16. 1. Część teoretyczna egzaminu składa się ze sprawdzianu pisemnego i sprawdzianu ustnego, a w przypadku egzaminu na przewodnika górskiego klasy II albo I – ze sprawdzianu ustnego.

2. Część teoretyczną egzaminu przeprowadza się w sali egzaminacyjnej, w warunkach umożliwiających egzaminowanym samodzielną pracę.

3. Przed wejściem do sali egzaminacyjnej osoba przystępująca do egzaminu jest obowiązana okazać dokument tożsamości w celu weryfikacji tożsamości.

4. Komisja egzaminacyjna sprawuje nadzór nad prawidłowym przebiegiem egzaminu i może wykluczyć z egzaminu osobę, która podczas egzaminu korzystała z cudzej pomocy, posługiwała się materiałami pomocniczymi, pomagała innym uczestnikom egzaminu lub zakłócała przebieg egzaminu.

§ 17. 1. W przypadku egzaminu na przewodnika górskiego klasy III, sprawdzian pisemny trwa 45 minut i polega na rozwiązaniu testu składającego się z 30 pytań jednokrotnego wyboru.

2. Sprawdziany pisemne są oznaczane kodem.

3. Każde pytanie testowe jest oceniane w następujący sposób:

- 1) odpowiedź prawidłowa – 1 punkt;
- 2) odpowiedź nieprawidłowa albo brak odpowiedzi – 0 punktów.

4. Warunkiem zaliczenia sprawdzianu pisemnego jest uzyskanie co najmniej 20 punktów.

§ 18. 1. W przypadku egzaminu na przewodnika górskiego klasy III, do sprawdzianu ustnego dopuszcza się osoby, które zaliczyły sprawdzian pisemny.

2. Sprawdzian ustny polega na udzieleniu odpowiedzi na pytania zamieszczone w wylosowanym zestawie pytań.

3. Każdy z zestawów składa się z trzech pytań.

4. Każdy egzaminator ocenia odrębnie odpowiedź na każde pytanie, przyznając od 0 do 5 punktów.

5. Warunkiem zaliczenia sprawdzianu ustnego jest uzyskanie przez zdającego co najmniej 9 punktów łącznie za wszystkie odpowiedzi od wszystkich egzaminatorów oraz uzyskanie co najmniej 1 punktu za każdą odpowiedź od każdego z egzaminatorów.

§ 19. 1. Część praktyczna egzaminu trwa 2 dni i odbywa się w warunkach górskich na obszarze uprawnień, o które ubiega się osoba przystępująca do egzaminu.

2. Do części praktycznej egzaminu dopuszcza się osoby, które zaliczyły część teoretyczną egzaminu.

3. Część praktyczna egzaminu obejmuje od 3 do 5 zadań.

4. Komisja egzaminacyjna na co najmniej 7 dni przed rozpoczęciem egzaminu podaje do publicznej wiadomości w miejscach ogólnie dostępnych w urzędzie marszałkowskim oraz w Biuletynie Informacji Publicznej urzędu marszałkowskiego:

- 1) główne punkty trasy egzaminacyjnej;
- 2) sposób oceniania dotyczący poszczególnych rodzajów zadań egzaminacyjnych stosowany podczas przeprowadzania części praktycznej egzaminu.

§ 20. 1. Sekretarz komisji egzaminacyjnej sporządza:

- 1) protokół przebiegu egzaminu, który podpisują wszyscy egzaminatorzy oraz sekretarz komisji egzaminacyjnej;
- 2) świadectwa zdania egzaminu, które podpisuje przewodniczący komisji egzaminacyjnej.

2. Protokół przebiegu egzaminu zawiera:

- 1) datę i miejsce przeprowadzenia egzaminu;
- 2) wskazanie podstaw prawnych przeprowadzenia egzaminu;
- 3) określenie obszaru uprawnień, na który przeprowadzono egzamin;
- 4) imiona i nazwiska egzaminatorów oraz sekretarza komisji egzaminacyjnej;
- 5) listę osób, które zgłosiły się na egzamin, zawierającą dane, o których mowa w § 14 ust. 2 pkt 1–3;
- 6) liczbę punktów otrzymanych przez każdego z uczestników od każdego z egzaminatorów;

- 7) opis sposobu oceniania zastosowanego podczas przeprowadzania części praktycznej egzaminu;
- 8) uwagi zgłaszane w trakcie trwania egzaminu przez jego uczestników;
- 9) podpisy egzaminatorów i sekretarza komisji egzaminacyjnej.

3. Do protokołu można załączyć karty odpowiedzi egzaminowanych osób.

4. Po sporządzeniu i podpisaniu protokołu przez osoby, o których mowa w ust. 1 pkt 1, sekretarz komisji egzaminacyjnej ogłasza wyniki egzaminu.

§ 21. 1. Osobie, która zdała egzamin, wydaje się świadectwo, którego wzór określa załącznik nr 6 do rozporządzenia.

2. Na wniosek osoby zamieszkałej w województwie, w którym ta osoba zdała egzamin, świadectwo jest dołączane do akt postępowania w sprawie nadania uprawnień przewodnika górskiego.

3. Osoba, która nie zaliczyła sprawdzianu pisemnego, ustnego lub części praktycznej egzaminu, może wystąpić o ponowne dopuszczenie do każdego ze sprawdzianów lub do części praktycznej.

Rozdział 5

Dokumenty dołączane do wniosku o nadanie uprawnień przewodnika górskiego

§ 22. 1. Osoba ubiegająca się o nadanie uprawnień przewodnika górskiego lub o wydanie legitymacji przewodnika górskiego lub identyfikatora przewodnika górskiego składa odpowiedni wniosek do marszałka województwa zgodnie z właściwością, o której mowa w art. 28 ust. 1 i 2 ustawy.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, zawiera:

- 1) imię i nazwisko osoby określonej w ust. 1;
- 2) imiona rodziców;
- 3) datę i miejsce urodzenia;
- 4) określenie miejsca zamieszkania oraz adresu do korespondencji;
- 5) wskazanie obszaru uprawnień, w stosunku do którego osoba określona w ust. 1 ubiega się o nadanie uprawnień przewodnika górskiego lub w stosunku do którego ubiega się o wydanie legitymacji lub identyfikatora.

3. Do wniosku o nadanie uprawnień przewodnika górskiego klasy III dołącza się:

- 1) świadectwo zdania egzaminu przed właściwą komisją egzaminacyjną – z wyjątkiem sytuacji, o której mowa w § 21 ust. 2;
- 2) kopię świadectwa lub dyplomu stwierdzającego posiadanie wykształcenia średniego, potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez pracownika urzędu marszałkowskiego przyjmującego wniosek na podstawie przedstawionego mu oryginału tego dokumentu lub odpis tego świadectwa lub dyplomu; jako dokument poświadczający posiadanie wykształcenia średniego przyjmuje się także dokumenty poświadczające ukończenie szkół, których warunkiem ukończenia było posiadanie wykształcenia średniego;
- 3) trzy fotografie legitymacyjne w formacie 3 cm × 4 cm;
- 4) oświadczenie o niekaralności za przestępstwa umyślne lub inne popełnione w związku z wykonywaniem zadań przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek;
- 5) dowód wniesienia opłaty skarbowej.

4. Do wniosku o nadanie uprawnień przewodnika górskiego klasy II albo I dołącza się:

- 1) świadectwo zdania egzaminu przed właściwą komisją egzaminacyjną – z wyjątkiem sytuacji, o której mowa w § 21 ust. 2;
- 2) dokument lub dokumenty potwierdzające prowadzenie wycieczek przez okres wymagany do uzyskania uprawnień klasy II albo I, wydane przez stowarzyszenie zrzeszające przewodników górskich lub przez jednostkę powierzającą tej osobie prowadzenie wycieczek, w szczególności umowy o wykonanie usługi zawarte przez przewodnika górskiego z klientami lub organizatorami turystyki lub rachunki za wykonaną usługę, wystawione przez przewodnika górskiego klientom lub organizatorom turystyki;

- 3) oświadczenie, o którym mowa odpowiednio w § 4 ust. 2 pkt 4 lub ust. 3 pkt 4;
- 4) jedną fotografię legitymacyjną w formacie 3 cm × 4 cm;
- 5) dowód wniesienia opłaty skarbowej.

5. Do wniosku o nadanie uprawnień przewodnika górskiego na dodatkowy obszar uprawnień dołącza się:

- 1) świadectwo zdania egzaminu na dodatkowy obszar uprawnień przed właściwą komisją egzaminacyjną – z wyjątkiem sytuacji, o której mowa w § 21 ust. 2;
- 2) jedną fotografię legitymacyjną w formacie 3 cm x 4 cm;
- 3) dowód wniesienia opłaty skarbowej.

6. Osoba ubiegająca się o wydanie kolejnego identyfikatora dołącza do wniosku jedną fotografię legitymacyjną w formacie 3 cm × 4 cm.

Rozdział 6

Przepisy przejściowe i końcowe

§ 23. Do czasu powołania przez marszałków województw komisji egzaminacyjnych, do wykonywania zadań określonych w § 13 ust. 7 uprawnione są komisje egzaminacyjne powołane przez marszałków województw na podstawie rozporządzenia Ministra Sportu i Turystyki z dnia 4 marca 2011 r. w sprawie przewodników turystycznych i pilotów wycieczek (Dz. U. Nr 60, poz. 302), jednak nie dłużej niż przez 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

§ 24. 1. Szkolenia dla przewodników górskich, rozpoczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, są kontynuowane zgodnie z dotychczasowymi przepisami.

2. Egzaminy dla osób, które ukończyły szkolenia rozpoczęte przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, są przeprowadzane na podstawie przepisów dotychczasowych.

§ 25. 1. Uprawnienia przewodnika górskiego nabyte przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia obejmują obszar wskazany w legitymacji posiadanej przez danego przewodnika górskiego, jednak nie większy niż określony odpowiednio w § 5 ust. 1, 2 lub 3 niniejszego rozporządzenia.

2. Przewodnik górski, który nabył uprawnienia określonej klasy przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, może wykonywać czynności właściwe dla tej klasy, określone w przepisach, na podstawie których nabył te uprawnienia.

3. Przewodnicy tatrzańscy klasy I, którzy przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia nie uzyskali uprawnienia do prowadzenia wycieczek w warunkach wysokogórskich w Tatrach powyżej IV stopnia trudności w warunkach letnich i powyżej III stopnia trudności w warunkach zimowych, mogą uzyskać takie uprawnienie na warunkach określonych w przepisach dotychczasowych.

§ 26. 1. Osoby, które przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia ukończyły szkolenie na przewodnika górskiego beskidzkiego na część Beskidów, mogą ubiegać się o dopuszczenie do egzaminu na przewodnika górskiego beskidzkiego na tę część Beskidów, której dotyczyło odbyte przez nich szkolenie, przeprowadzonego na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 17 stycznia 2006 r. w sprawie przewodników turystycznych i pilotów wycieczek (Dz. U. Nr 15, poz. 104). Egzamin przeprowadzany jest przez komisję egzaminacyjną powołaną na podstawie przepisów niniejszego rozporządzenia. W takim przypadku egzamin jest przeprowadzany, jeżeli do egzaminu dopuszczono co najmniej 3 osoby. Do przeprowadzania tego egzaminu stosuje się odpowiednio przepis § 13 ust. 6.

2. Osoby, które do dnia 17 grudnia 2010 r. zdały egzamin na przewodnika górskiego beskidzkiego na część Beskidów, mogą ubiegać się o nadanie uprawnień przewodnika beskidzkiego na tę część Beskidów na podstawie rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 17 stycznia 2006 r. w sprawie przewodników turystycznych i pilotów wycieczek.

3. Osoby posiadające uprawnienia przewodnika górskiego beskidzkiego na część Beskidów mogą rozszerzyć swoje uprawnienia przewodnika górskiego beskidzkiego na cały obszar uprawnień, o którym mowa w § 5 ust. 1, przystępując do egzaminu uzupełniającego obejmującego programy szkoleń na pozostałe części Beskidów bez konieczności odbycia dodatkowych szkoleń. Do egzaminu uzupełniającego stosuje się odpowiednio przepisy § 13 ust. 1–5, 7 i 8, § 14 ust. 1 i 2 i ust. 3 pkt 2, § 15 ust. 1 oraz § 16–21.

§ 27. 1. Egzaminy dla osób, które złożyły wniosek o dopuszczenie do egzaminu na przewodnika górskiego przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, przeprowadza się na podstawie przepisów dotychczasowych, z zastrzeżeniem § 26 ust. 1.

2. Świadectwa zdania egzaminu dla osób, które zdały egzamin dla przewodników górskich przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, wydaje się według wzorów określonych w przepisach dotychczasowych.

§ 28. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2014 r.⁴⁾

Minister Sportu i Turystyki: *A. Biernat*

---

⁴⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sportu i Turystyki z dnia 4 marca 2011 r. w sprawie przewodników turystycznych i pilotów wycieczek (Dz. U. Nr 60, poz. 302), które traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia na podstawie art. 49 ust. 3 ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustaw regulujących wykonywanie niektórych zawodów (Dz. U. poz. 829).

Załączniki do rozporządzenia Ministra Sportu i Turystyki z dnia 26 czerwca 2014 r. (poz. 868)

Załącznik nr 1

WZÓR LEGITYMACJI PRZEWODNIKA GÓRSKIEGO

Okladka zewnętrzna

	<div style="border: 1px solid black; width: 150px; height: 60px; margin: 0 auto; display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <p>Godło państwowe</p> </div> <p style="margin-top: 20px;">LEGITYMACJA PRZEWODNIKA GÓRSKIEGO</p>
--	--

Strony wewnętrzne 1 i 2

Marszałek Województwa.....		Posiadacz legitymacji jest przewodnikiem górskim ..... klasy III
miejsce na fotografię	LEGITYMACJA NR .... (imię) ..... (nazwisko) ..... (data urodzenia) ..... (podpis posiadacza)	Wszelkie władze proszone są o udzielenie w razie potrzeby pomocy okazicielowi niniejszej legitymacji. mp. .... (podpis wystawiającego) ....., dnia ..... (miejsce i data uzyskania uprawnień)

Strony wewnętrzne 3 i 4

Posiadacz legitymacji ma prawo prowadzenia wycieczek turystycznych po obszarze górskim:		Posiadacz legitymacji ma uprawnienia:	
....	mp.	przewodnika ..... klasy II	mp.
....	mp.	przewodnika ..... klasy I	mp.
....	mp.	Posiadacz legitymacji zdał egzamin na prowadzenie wycieczek narciarskich	mp.

Strony wewnętrzne 5 i 6

Posiadacz legitymacji ma prawo oprowadzania wycieczek zagranicznych w następujących językach obcych:		
.....	mp.	
.....	mp.	
.....	mp.	

Opis techniczny:

Legitymacja zawiera 8 stron (łącznie z okładkami).
 Na zewnętrznej pierwszej stronie okładki znajduje się tłoczony orzeł.
 Format legitymacji rozłożonej: 21 cm × 7,5 cm (1/4 wielkości arkusza A4).
 Format legitymacji złożonej: 10,5 cm × 7,5 cm.
 Kolor okładki: ciemna zieleń.
 mp. – miejsce na pieczęć lub hologram.

Załącznik nr 2

WZÓR IDENTYFIKATORA PRZEWODNIKA GÓRSKIEGO

IDENTYFIKATOR Identification Card Nr / N°	Rzeczpospolita Polska Republic of Poland	Godło państwo- we
miejsce na fotografię	..... (imię i nazwisko / name and surname)	
miejsce na pieczęć lub hologram	jest przewodnikiem górskim is a licensed mountain guide of	
	*	
	Identyfikator ważny do: / expiry date:	
	Marszałek Województwa	Voivodeship
	Marshall of	

* Wpisać dokładną nazwę uprawnienia po polsku i po angielsku: „beskidzkim/sudeckim/tatrzańskim klasy III/klasy II/klasy I / Beskidy/Sudety/Tatra Mountains of the 3rd/2nd/1st class”. W przypadku posiadania uprawnień przewodnika beskidzkiego na część Beskidów należy dopisać: „na obszar Beskidów Zachodnich część wschodnia/Beskidów Zachodnich część zachodnia/Beskidów Wschodnich”

Opis techniczny:

Arkusz papieru o gramaturze 160 g/m2, foliowany.
 Format identyfikatora: 8,0 cm × 4,8 cm, laminowany folią o rozmiarach: 8,5 cm × 5,4 cm.
 Kolor: kremowy.

PROGRAM PODSTAWOWEGO SZKOLENIA SPECJALISTYCZNEGO DLA KANDYDATÓW
NA PRZEWODNIKÓW GÓRSKICH BESKIDZKICH LUB SUDECKICH KLASY III

Lp.	Przedmiot	Zakres tematyczny przedmiotu	Minimalny wymiar zajęć
1	Geografia turystyczna gór Polski, Europy i świata	Przegląd masywów i pasm górskich wszystkich kontynentów ze szczególnym uwzględnieniem gór Europy. Podział geograficzny, morfologiczny i turystyczny gór Polski. Charakterystyka środowiska geograficznego oraz topografia najważniejszych grup górskich. Klimat i wody. Główne szlaki turystyczne.	5 godzin
2	Organizacja turystyki górskiej w Polsce	Podstawowe pojęcia z zakresu turystyki i krajoznawstwa. Wartości społeczne, zdrowotne, wychowawcze i gospodarcze turystyki górskiej. Historia i organizacja przewodnictwa górskiego. Organizacja turystyki górskiej, alpinizmu i ratownictwa górskiego.	5 godzin
3	Ochrona obszarów górskich i ich środowiska	Górskie parki narodowe, parki krajobrazowe i wybrane rezerwy przyrody – funkcje, znaczenie, zagrożenia. Wrażliwość ekosystemów górskich na zagrożenia i sposoby przeciwdziałania. Szczegółowa charakterystyka środowiska geograficznego. Znajomość podstawowych, charakterystycznych dla terenów górskich gatunków chronionych i ich siedlisk. Zasady ruchu turystycznego na obszarach chronionych, bezpieczeństwo przeciwpożarowe w lasach. Obszary szczególnie zagrożone masowym ruchem turystycznym.	5 godzin
4	Topografia obszaru uprawnień	Szczegółowa topografia obszaru uprawnień, układ grzbietów górskich i dolin rzecznych, przebieg działów wodnych. Budowa geologiczna.	10 godzin
5	Zasady letniej i zimowej turystyki górskiej	Sprzęt i ekwipunek turystyczny. Wyposażenie przewodnika w górach. Zasady znakowania szlaków turystycznych. Metodyka prowadzenia wycieczek w terenie górskim z uwzględnieniem specyfiki grupy oraz warunków terenowych i pogodowych. Orientacja w terenie. Posługiwanie się mapą i kompasem. Zasady poruszania się w górach. Określanie trudności technicznej szlaku.	10 godzin
6	Bezpieczeństwo w górach	Klimat górski i przewidywanie pogody. Rodzaje zagrożeń występujących w górach. Prowadzenie grupy w warunkach ekstremalnych (mgła, burza, noc, oblodzenie, zabłądzenie itp.). Stan zdrowia turysty. Przygotowanie kondycyjne, przeciwwskazania do uprawiania turystyki górskiej. Zagrożenie lawinowe i postępowanie w sytuacji zejścia lawiny. GOPR/TOPR i zasady jego wzywania. Obszary o szczególnym, sezonowym lub stałym, podwyższonym ryzyku. Szlaki sezonowo niedostępne.	10 godzin
7	Komunikacja i zagospodarowanie turystyczne	Zagospodarowanie turystyczne (poza terenami zabudowanymi), w szczególności schroniska turystyczne i urządzenia związane z bezpieczeństwem turystów (np. wiaty i schrony). Sieć szlaków turystycznych.	5 godzin
8	Metodyka i etyka przewodnictwa	Kultura osobista i etyka przewodnika. Prowadzenie grup wycieczkowych w terenie z uwzględnieniem specyfiki grupy oraz warunków terenowych i pogodowych. Metodyka i technika prowadzenia wycieczek w warunkach zimowych. Prowadzenie w terenie wycieczek osób niepełnosprawnych i grup specjalnych. Problematyka wycieczek szkolnych, oddziaływanie wychowawcze na dzieci i młodzież.	10 godzin

9	Wybrane zagadnienia z psychologii i socjologii	Psychologia i socjologia grupy wycieczkowej. Przewodnik jako kierownik zespołu. Opis pożądanej sylwetki przewodnika. Zasady kierowania zespołami ludzkimi. Psychologia młodzieży. Znużenie psychiczne i fizyczne. Rozwiązywanie konfliktów w grupie. Kształtowanie postaw proekologicznych u organizatorów i uczestników ruchu turystycznego.	5 godzin
10	Podstawowe przepisy prawne w turystyce	Ustawa o usługach turystycznych, rozporządzenie w sprawie nadawania uprawnień przewodnika górskiego oraz inne przepisy. Stosunek prawny przewodnik górski – uczestnik wycieczki. Odpowiedzialność prawna przewodnika górskiego: karna, cywilna i służbowa. Ubezpieczenia turystyczne.	5 godzin
11	Szkolenie praktyczne z pierwszej pomocy	Zasady postępowania z poszkodowanym, resuscytacja, tamowanie krwotoków, zasłabnięcie, wstrząs, unieruchamianie złamań. Rozpoznawanie zagrożeń. Wyposażenie apteczki. Zasady opieki nad grupą w trakcie akcji ratunkowej. Zagrożenia w trakcie udzielania pierwszej pomocy w górach i sposoby ich niwelowania. Aklimatyzacja, choroba górską – jej objawy, zapobieganie i leczenie. Improwizowany sprzęt transportowy i transport poszkodowanego.	10 godzin
12	Szkolenie praktyczne w terenie	Polega m.in. na samodzielnym przeprowadzeniu przez uczestników szkolenia wybranych odcinków tras pod kierunkiem instruktora.	40 dni
	OGÓLEM	Co najmniej: <ul style="list-style-type: none"> – 140 godzin zajęć teoretycznych, – 10 godzin szkolenia praktycznego z pierwszej pomocy, – 40 dni szkolenia praktycznego w terenie. 	

PROGRAM PODSTAWOWEGO SZKOLENIA SPECJALISTYCZNEGO DLA KANDYDATÓW
NA PRZEWODNIKÓW GÓRSKICH TATRZAŃSKICH KLASY III

Lp.	Przedmiot	Zakres tematyczny przedmiotu	Minimalny wymiar zajęć
1	Geografia turystyczna gór Polski, Europy i świata	Przegląd masywów i pasm górskich wszystkich kontynentów ze szczególnym uwzględnieniem gór Europy. Podział geograficzny, morfologiczny i turystyczny gór Polski. Charakterystyka środowiska geograficznego oraz topografia najważniejszych grup górskich. Klimat i wody. Główne szlaki turystyczne.	5 godzin
2	Organizacja turystyki górskiej w Polsce	Podstawowe pojęcia z zakresu turystyki i krajoznawstwa. Wartości społeczne, zdrowotne, wychowawcze i gospodarcze turystyki górskiej. Historia i organizacja przewodnictwa górskiego. Organizacja turystyki górskiej, alpinizmu i ratownictwa górskiego.	5 godzin
3	Topografia Tatr i zagospodarowanie turystyczne	Położenie, podział i granice Tatr. Główna grań Tatr i doliny walne, szczegółowa topografia Tatr – poszczególne doliny wraz z otoczeniem. Obszary o szczególnym, sezonowym lub stałym, podwyższonym ryzyku. Szlaki sezonowo niedostępne. Panoramy z ważniejszych szczytów, przełęczy i innych miejsc widokowych, szlaki turystyczne, główne węzły turystyczne. Zagospodarowanie: schroniska, kolejki, obiekty sakralne, leśniczówki oraz inne.	10 godzin
4	Topografia Podtatrza i Pienin oraz zagospodarowanie turystyczne	Topografia Podhala, Spisza, Liptowa, Orawy i Pienin oraz ich zagospodarowanie turystyczne, góry otaczające Podtatrze.	10 godzin
5	Środowisko przyrodnicze Tatr, Podtatrza i Pienin i jego ochrona	Charakterystyka środowiska przyrodniczego, parki narodowe, krajobrazowe oraz rezerваты przyrody – funkcje, znaczenie, zagrożenia. Znajomość podstawowych, charakterystycznych dla terenów górskich gatunków chronionych i ich siedlisk. Zasady ruchu turystycznego na obszarach chronionych, presje antropogeniczne, bezpieczeństwo przeciwpożarowe w lasach. Obszary szczególnie zagrożone masowym ruchem turystycznym.	10 godzin
6	Bezpieczeństwo wycieczki i turysty w trudnym terenie górskim. Podstawy taternictwa letniego i zimowego	Niebezpieczeństwa obiektywne związane z terenem i pogodą, stopnie i ocena zagrożenia lawinowego, choroba górską. Niebezpieczeństwa subiektywne związane ze stanem psychofizycznym człowieka oraz jego postępowaniem. Wyposażenie wspinacza, sprzęt wspinaczkowy i asekuracyjny. Technika wspinaczki skalnej, stanowiska i posługiwanie się liną, zakładanie poręczówek, ubezpieczanie turysty, zjazd na linie, technika podchodzenia na linie, prowadzenie na krótkiej linie. Wyposażenie do wspinaczki zimowej, technika wspinania w śniegu, asekuracja w śniegu i w lodzie, narzędzia lodowe i ich zastosowanie, wspinaczka w zimie. Skale trudności wspinaczkowych. Zasady znakowania szlaków turystycznych. Orientacja w terenie. Posługiwanie się mapą i kompasem. Określanie trudności technicznej szlaku.	10 godzin

7	Metodyka przewodnictwa i etyka zawodowa	Dydaktyka przekazu przewodnickiego. Zaplanowanie i przeprowadzenie wycieczki. Sposoby nawiązywania kontaktu z grupą. Problematyka wycieczek szkolnych, osób dorosłych i grup specjalnych. Metodyka prowadzenia wycieczek w terenie górskim z uwzględnieniem specyfiki grupy oraz warunków terenowych i pogodowych. Metodyka prowadzenia wycieczki na szlaku turystycznym trudnym i łatwym, w obiektach muzealnych. Prowadzenie grupy w warunkach ekstremalnych (mgła, burza, noc, oblodzenie, zabłądzenie itp.). Kultura osobista, etyka przewodnicka, cechy psychofizyczne i walory przewodnika.	10 godzin
8	Wybrane zagadnienia z psychologii i socjologii	Psychologia i socjologia grupy wycieczkowej. Przewodnik jako kierownik zespołu. Opis pożądanej sylwetki przewodnika. Zasady kierowania zespołami ludzkimi. Psychologia młodzieży. Znużenie psychiczne i fizyczne. Rozwiązywanie konfliktów w grupie. Kształtowanie postaw proekologicznych u organizatorów i uczestników ruchu turystycznego.	5 godzin
9	Podstawowe przepisy prawne w turystyce	Ustawa o usługach turystycznych, rozporządzenie w sprawie nadawania uprawnień przewodnika górskiego oraz inne przepisy. Stosunek prawny przewodnik górski – uczestnik wycieczki. Odpowiedzialność prawna przewodnika górskiego: karna, cywilna i służbowa. Ubezpieczenia turystyczne.	5 godzin
10	Szkolenie praktyczne z pierwszej pomocy, podstawy ratownictwa i autoratownictwa	Pierwsza pomoc w różnych wypadkach i w przypadku zagrożenia życia, rozpoznawanie stanów zagrażających życiu, zabiegi reanimacyjne. Rodzaje urazów, zabezpieczenie, wykonywanie opatrunków, ułożenie rannego. Postępowanie w przypadkach oparzeń, odmrożeń, porażenia piorunem. Apteczka przewodnicka, górskie organizacje ratownicze i sposoby łączności z nimi. Autoratownictwo w różnych praktycznych przypadkach.	10 godzin
11	Szkolenie praktyczne w terenie	Polega m.in. na samodzielnym przeprowadzeniu przez uczestników szkolenia wybranych odcinków tras pod kierunkiem instruktora.	60 dni
	OGÓLEM	Co najmniej: <ul style="list-style-type: none"> – 140 godzin zajęć teoretycznych, – 10 godzin szkolenia praktycznego z pierwszej pomocy, – 60 dni szkolenia praktycznego w terenie. 	
<p>Uwaga: Program szkolenia przewodników turystycznych górskich tatrzańskich klasy III w warunkach zimowych obejmuje szlaki turystyczne na terenie uprawnień, z wyjątkiem następujących odcinków szlaków:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Liliowe – Świnica; 2. Orla Perć wraz ze wszystkimi szlakami dojściowymi od schronisk, z wyjątkiem ich następujących odcinków (<u>dopuszczalnych</u>): <ul style="list-style-type: none"> – Murowaniec – Czarny Staw Gąsienicowy (fragment niebieskiego szlaku na Zawrat), – Murowaniec – Czerwony Staw (fragment żółtego szlaku na Krzyżne), – Schronisko w Dolinie Pięciu Stawów – do zakończenia ramienia Kołowej Czuby (fragment niebieskiego szlaku na Zawrat); 3. Zielony Staw – Świnicka Przełęcz; 4. Czarny Staw Gąsienicowy – Karb – Kościelec; 5. Zielony Staw – Karb – Kościelec; 6. Morskie Oko – Dolina Pięciu Stawów; 7. Morskie Oko – Wrota Chałubińskiego; 8. Czarny Staw – Rysy; 9. Czarny Staw – Przełęcz pod Chłopkiem. 			

PROGRAMY UZUPEŁNIAJĄCYCH SZKOLEŃ DLA PRZEWODNIKÓW GÓRSKICH KLASY III ALBO II

I. Program uzupełniającego szkolenia dla przewodników górskich beskidzkich lub sudeckich ubiegających się o uzyskanie uprawnień przewodnika górskiego klasy II albo I

Lp.	Przedmiot	Zakres tematyczny przedmiotu	Minimalny wymiar zajęć
1	Geografia i geologia	Szczegółowe wiadomości z geografii regionu. Topografia: układ grzbietów górskich, dolin rzecznych, punkty widokowe i panoramiczne. Wybrane zagadnienia z geologii i morfologii. Szczegółowa charakterystyka środowiska przyrodniczego; parki narodowe, krajobrazowe, rezerваты, pomniki przyrody. Zagrożenia środowiska przyrodniczego dla bezpieczeństwa turysty. Zagrożenia dla środowiska przyrodniczego płynące z turystyki.	5 godzin
2	Zagospodarowanie turystyczne, komunikacja, szlaki turystyczne	Szczegółowe wiadomości o przebiegu szlaków turystycznych na obszarze uprawnień, baza noclegowa (schroniska, stacje turystyczne i inne obiekty); koleje linowe, wyciągi narciarskie, szlaki komunikacyjne, linie kolejowe, dojazdy do ważniejszych obiektów; parkingi, w tym leśne; turystyczne przejścia graniczne. Zasady poruszania się w strefie nadgranicznej.	5 godzin
3	Metodyka i technika prowadzenia wycieczek w warunkach zimowych	Zasady poruszania się w terenie skalnym, śnieżnym, lodowym (sprzęt, zasady asekuracji). Meteorologia: czynniki pogodotwórcze, rodzaje chmur, fronty atmosferyczne, przewidywanie pogody na podstawie obserwacji zjawisk atmosferycznych; wpływ warunków atmosferycznych na zagrożenie zdrowia i życia uczestników wycieczek górskich (mgła, śnieg, wiatr, temperatura, burza, oblodzenie, lawiny). Etyka przewodnicka.	10 godzin
4	Bezpieczeństwo w górach	Kontynuacja szkolenia, w tym studia przypadku unikania zagrożeń i radzenia sobie w sytuacjach awaryjnych. Niebezpieczeństwa dla wycieczki ze strony przyrody ożywionej i nieożywionej. Podstawy alpinizmu i ratownictwa górskiego (w przypadku szkolenia na klasę I).	10 godzin
5	Szkolenie z pierwszej pomocy	Kontynuacja szkolenia, w tym: wypadki – pierwsza pomoc, reanimacja, unieruchamianie kończyn, transport rannego, improwizowane środki transportu; lawinoznawstwo, ekwipunek przewodnika (ubiór, apteczka, plecak, płachta biwakowa).	8 godzin
6	Szkolenie praktyczne w terenie	Szkolenie polega m.in. na samodzielnym przeprowadzeniu przez uczestników szkolenia wybranych odcinków tras pod kierunkiem instruktora. W przypadku szkolenia na przewodników klasy I, większa część szkolenia powinna odbywać się w warunkach zimowych.	20 dni
	OGÓLEM	Co najmniej: <ul style="list-style-type: none"> – 76 godz. zajęć teoretycznych, – 8 godz. szkolenia praktycznego z pierwszej pomocy, – 20 dni szkolenia praktycznego w terenie. 	

II. Program uzupełniającego szkolenia dla przewodników górskich tatrzańskich ubiegających się o uzyskanie uprawnień przewodnika górskiego klasy II

Lp.	Przedmiot	Zakres tematyczny przedmiotu	Minimalny wymiar zajęć
1	Topografia Tatr	Szczegółowa topografia Tatr ze szczególnym uwzględnieniem rejonów taternickich oraz szczytów i przełęczy, na które mogą prowadzić turystów przewodnicy klasy II.	4 godzin
2	Turystyka wysokogórska letnia i zimowa	Zasady prowadzenia turystów w terenie wysokogórskim, asekuracja na krótkiej linii. Zasady turystyki zimowej. Zimowe niebezpieczeństwa gór, lawinoznawstwo. Metodyka prowadzenia wycieczek pieszych oraz wycieczek narciarskich w warunkach zimowych.	4 godzin
3	Taternictwo letnie i zimowe	Technika wspinaczki skalnej, mikstowej i lodowej.	8 godzin
4	Szkolenie lawinowe	Zasady poruszania w terenie zagrożonym lawinami, testy śniegowe, zasady postępowania po wypadku lawinowym.	8 godzin
5	Metodyka przewodnictwa i etyka zawodowa	Zaplanowanie i przeprowadzenie wycieczki. Metodyka prowadzenia wycieczki poza szlakami turystycznymi oraz na drogach taternickich. Etyka przewodnicka.	5 godzin
6	Przyroda Tatr	Rozszerzone wiadomości dotyczące obszarów udostępnionych do działalności taternickiej i przewodnickiej. Współpraca ze służbami parku narodowego w zakresie ochrony przyrody. Niebezpieczeństwa dla wycieczki ze strony przyrody ożywionej i nieożywionej.	3 godzin
7	Szkolenie praktyczne z pierwszej pomocy i ratownictwa	Kontynuacja szkolenia w rozszerzonym zakresie.	8 godzin
8	Szkolenie praktyczne w terenie	W tym co najmniej: <ul style="list-style-type: none"> – prowadzenie na trasach wysokogórskich poza znakowanymi szlakami w warunkach letnich (10 dni), – prowadzenie na trasach wysokogórskich poza znakowanymi szlakami w warunkach zimowych (8 dni), – prowadzenie na drogach wspinaczkowych do III stopnia trudności w warunkach letnich (8 dni), – prowadzenie na drogach wspinaczkowych do II stopnia trudności w warunkach zimowych (5 dni). 	40 dni
	OGÓLEM	Co najmniej: <ul style="list-style-type: none"> – 69 godz. zajęć teoretycznych, – 8 godz. szkolenia praktycznego z pierwszej pomocy, – 40 dni szkolenia praktycznego w terenie. 	

III. Program uzupełniającego szkolenia dla przewodników górskich tatrzańskich ubiegających się o uzyskanie uprawnień przewodnika górskiego klasy I

Lp.	Przedmiot	Zakres tematyczny przedmiotu	Minimalny wymiar zajęć
1	Topografia Tatr	Szczegółowa topografia Tatr ze szczególnym uwzględnieniem rejonów taternickich oraz szczytów i przełęczy, na które mogą prowadzić turystów przewodnicy klasy I.	2 godzin
2	Taternictwo letnie	Techniki wspinaczki i asekuracji w terenie powyżej III stopnia trudności. Trening wspinaczkowy.	4 godzin
3	Taternictwo zimowe	Technika wspinaczki miksowej i lodowej w terenie powyżej II stopnia trudności.	4 godzin
4	Szkolenie lawinowe	Kontynuacja szkolenia w rozszerzonym zakresie.	2 godzin
5	Metodyka przewodnictwa i etyka zawodowa	Metodyka planowania i prowadzenia wspinaczki na bardzo trudnych drogach taternickich. Meteorologia. Podstawy nawigacji. Umiejętności w zakresie szkolenia turystów. Etyka przewodnicka.	2 godzin
6	Szkolenie praktyczne z pierwszej pomocy i ratownictwa	Kontynuacja szkolenia w rozszerzonym zakresie. Fizjologia wysiłku i podstawy medycyny sportu.	6 godzin
7	Szkolenie praktyczne w terenie	W tym co najmniej: <ul style="list-style-type: none"> – prowadzenie na drogach wspinaczkowych powyżej III stopnia trudności w warunkach letnich (10 dni), – prowadzenie na drogach wspinaczkowych powyżej II stopnia trudności w warunkach zimowych (8 dni). 	28 dni
	OGÓLEM	Co najmniej: <ul style="list-style-type: none"> – 24 godz. zajęć teoretycznych, – 6 godz. szkolenia praktycznego z pierwszej pomocy, – 28 dni szkolenia praktycznego w terenie. 	

WZÓR ŚWIADECTWA ZDANIA EGZAMINU NA PRZEWODNIKA GÓRSKIEGO

(pieczęć podłużna)

**Świadectwo
zdania egzaminu**

Pan(i) .....
urodzony(-na) dnia .....

w ..... imiona rodziców ..... / .....

złożył(a) w dniu ..... egzamin na przewodnika górskiego
klasy .....*) na obszar .....**).

Świadectwo wydane zostało na podstawie protokołu egzaminacyjnego nr .....
z dnia ..... Komisji Egzaminacyjnej dla kandydatów na
przewodników górskich***) .....
powołanej przez Marszałka Województwa .....

.....
(pieczęć i podpis przewodniczącego Komisji)

....., dnia .....
(miejsowość) (data wystawienia)

*) Wstawić odpowiednio: III / II / I.

**) Wstawić odpowiednio: Beskidów / Sudetów / Tatr.

***) Wstawić odpowiednio: beskidzkich / sudeckich / tatrzańskich.